

Észrevételek ekklézsiáink tőkéről.

RÉDIGER GÉZÁTÓL.

Mig egyfelől örömünket kell kifejeznünk némely ekklézsiáink törekvései felett, miszerint a terhek könnyebb hordozása tekintetéből, mag és bortárokról kezdenek gondoskodni, másfelől fájdalommal kell kijelentünk azon rossz kezelést, mely csaknem mindenütt tapasztalható.

A Képviselő Tanács azon bölcs intézkedése, mely szerint az ekklézsiái tőkepenzék az általa kiállított kötlevelek nyomán biztos, tehermentes javakra betáblázás mellett adassék ki: legtöbb helyt, mondjuk ki őszintén, érvényen kívül helyzetetett . . . Vagy ha a meghatározott módon adatnak is ki, de a kamatok pontos behajtása és szükség esetén a tőke fölszedése, csaknem lehetetlen a mostani kezelés mellett . . . Miért? megmondom röviden! A megye-gondnokok, kik legtöbb helyt pénztárnokok is, az öszszeköttetés és atyafiságnál fogva hanyagságra vannak kényszerítve. Ők nem perelhetnek, vagy legalább nem akarnak, a saját rokonaikkal. A papnak pedig háromszoros jaj! ha ily ügybe elegyedik . . . Lehet a legjobb szónok; birhat az emberi ösmeret öszszes tapasztalataival; élete lehet feddhetetlen. mocsoktalan, mind hiában! ha az ekklézsiái pénzügyek lelkiismeretes, pontos kezelésére inti, kényszeríti az illetőket: veszve van! . . . És így marad minden a legtöbb helyt a legnagyobb rendetlenségben . . .

Hát az esperesi vizsgáló szék? . . . Az megteszi ugyan a kellő intézkedéseket mindenütt, a hol hanyagságot lát, de csak a papiroson. Bocsánat! szóval is parancsokat oszt, rendelkezik ilyen formán: kend kurátor beszédte-é a kamatokat a mult évre?

Hát szedtem is be instálom tisztelendő vizsgálószék, a kitől lehetett, de bizony a nagyobb rész nem fizetett, nincs miből, a sok adó és percentfizetés mind pokolba viszi a pénzünket.

Na lássa kurátor, kend nagyon hanyag ember, megrendeltem még a mult vizsgálószéken felelősség terhe alatt, hogy a

papi és mesteri elmaradt képét is hajtassa be, s annak se tett eleget. Már maga lássa! akár felhajtotta akár nem hajtotta a múlt évi kamathátralékot, nekünk az mindegy, bejegyezzük a kend rovására s ha tetszik szedje be! . . . Aztán a gondnok nyájas vagy kemény szavakkal kötelességére, esküjére figyelmeztetik, intetik s a magába szállt gondnok bünbánó arcczal pontosságot ígér s az elmaradt kamatokat beiratni kéri, mert azt ő föl fogja szedni minden bizonynyal, ha lehet! . . . És beiratik, hogy az elmúlt évről a fennálló tőkének 8%-a bevétetett! áll számoló gondnoknál — a papiroson!

Igy van a dolog a kétséges helyen levő tőkékkel is. A rendelet szóval, jegyzőkönyvileg felelősség terhe mellett megtéttetik — aztán marad minden ugy a hogy volt mindaddig, míg a tőke elvész legtöbb esetben. A Képviselő Tanács pedig édes örömmel szemléli a hiv és pontos kezelését az ekklézsiák tőkéinek — a beterjesztések nyomán.

Tudom, hogy sokan megdöbbenéssel olvassák e sorokat, mert saját ekklézsiájok zavaros pénzviszonyát látják a való sötét színével lefestve s mintegy kérdik: miként lehetne ezen segíteni! . .

Megmondom!

A Képviselő Tanács jelöljön ki minden egyházkerületben egy ügyvédet, vagy a körülmények szerint többet is, ha lehet hitrokot. Minden peres ügyei az ekklézsiáknak adassék át elintézés végett. A vizsgálószéknak pedig tétessék szoros kötelességévé, hogy minden évben, különösen ott, hol tetemes pénz kezeltek, a kötleveleket vegye szoros vizsgálata alá, s ha nem a Képviselő Tanács rendelete szerint van kiállítva, ne csak papiroson rendelkezék, hanem tartsa kötelességének jelenlétében a hiányos kötleveleket kiállíttatni s a kijelölt ügyvédnek bétáblázás végett, maga a vizsgálószéknek megküldeni. Azon egyéneket viszont, kiknél a felvett összeg veszendő, azonnal béperesíteni a kijelölt ügyvéd által. Ha pedig mindez tetemes időt kíván: két lelkeszt bizzon meg azonnal a vizsgálószék a dolgok elintézése végett.

Igy se a helybeli papra, se a gondnokra semmi harag, kellemtelenség, boszu nem fog nehezedni; így nem lesz kénytelen a megszorult ekklézsia saját tőkepenze mellett kölcsönt venni fel nagy uzsorára az egyházi törvények világos tilalma ellenére; így, csak így fognak ekklézsiáink pénztárai felvirágnani.

Továbbá, hol a tőke hat, tizezer forintra felnőtt, károsnak látom az egész tőkét az ekklézsia tagjai között kamatoztatni; káros-

nak látom azért, mert az olcsó kamat kölcsönvevésre ingerli még azt is, ki különben nem kölcsönözne s ez által maradékaira, számos esetben, adósságot hagy s az elszegényedésre nagy befolyással közremunkál, másfelől pedig a kamat és tőke behajtása nagy nehézségekkel van ösztöcsatolva; aztán még azt sem szabad kifeledni hogy sokan felveszik olcsó kamattal a pénzt, hogy embertársaikon uzsoráskodjanak, erre is van elég eset, s így az önhaszonlesés, az erkölcstelenség nagyban terjed épen az ekklézsiái közpénztárak által is. Legczélszerűbb lenne kiségitőkben helyezni el s legfennebb az ekklézsiában csak háromezer forintot kamatoztatni. Egy erkölcsi testületnek, még ha pénzt kezel is, mindenre tekintettel kell lenni. A hol a tőke a tízezer forintot is meghaladja: fekvőségekbe kelle-ne helyezni legalább egy részét. Ugyde, mondják némelyek, mikor az ekklézsia a maga kis birtokát sem tudja jól beruházni, kezelni, mit várhatnának akkor a nagyobb fekvőségek kezelése tekintetében? Ez helyes feltevés, de nem kell kifeledni, hogy a nagyobb fekvőségeket haszonbérbe is szívesen kivennék! Én a fekvőséget mindig biztosabb tőkének tekintem, mint a pénzt.

Még csak azt óhajtom megjegyezni, hogy a betáblázás költségeitől, valamint az államnak fizetendő jövedelmi adótól nem kell megrettenni, mert csak ez által van teljesen biztosítva a kiadott tőke, ellenesetben csak a kivevők egyéni becsületére van bízva, mi pénzkezelésnél nem jöhet tekintetbe. E költségek ugy is a kivevők terhére esnek, kik még ezek hozzáadásával is jutányosabb kölcsönhez jutnak, mintha egyes tőkepenzesektől hiteleznének.

Időszerűnek láttam ezeket nyilvánosságra hozni. Rég akartam ugyan, de vártam, hogy avatottabb toll tegye meg az első felszólalást; de mindhiában vártam! . . . bűnnek tartanám tehát részemről tovább is hallgatni, mert fájdalommal tapasztaltam sok helyt, és igen sok helyt, hogy az egyes ekklézsiák gazdag magtárai, bortárai és tőkepénzei legtöbbsnyire csak a papiroson figurálnak.
